
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2010:13

Beredskap mot sekter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2010:79 om beredskap mot sekter. I motionen föreslås att Kyrkostyrelsen ska göra en kartläggning och utvärdering av utbredningen av totalitära grupper, sekter och rörelser i Sverige. Vidare föreslås att Kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att offentligt ta ställning mot religionsförtryck i vårt land med ökad beredskap för räddningsarbete vad gäller de drabbade och dess familjer.

Utskottet konstaterar att nya religiösa rörelser fortlöpande är föremål för samhällets bevakning, forskning och undersökning. Genom en statlig utredning har även behovet av krisstöd till personer som lämnat en nyreligiös rörelse utretts. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:79, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:79, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2010:79 av Margareta Sandstedt, Beredskap mot sekter

1. Kyrkomötet beslutar uppdra till Kyrkostyrelsen att kartlägga och utvärdera utbredningen av totalitära grupper, sekter och rörelser i landet.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till Kyrkostyrelsen att offentligt ta ställning mot religionsförtryck i vårt land med ökad beredskap för räddningsarbete vad gäller de drabbade och dess familjer.

Bakgrund

Motionären uttrycker oro över den minskande allmänskunsken om kristen tro. Detta förhållande ser motionären som en av orsakerna till att olika religiösa sekter växer i vårt land. Intresset för religion och andlighet menar motionären ökar samtidigt som kristendomskunskapen minskar, men religionen tar sig andra uttryck än tidigare. Somliga religiösa rörelser och grupper har inslag av extrem patriarkalism och auktoritetsutövning, som strider mot det demokratiska samhällets normer i Sverige.

Såväl fenomenen sekt som totalitära grupper är mångsidiga och det finns inte några vedertagna definitioner av dem. Ordet "sekt" eller kult har i det svenska språket blivit belastat med många negativa eller mystifierande övertoner varför man allt mer sällan använder det i religionsvetenskapliga sammanhang.

Ursprungligen betydde begreppet sekt en mindre religion. Idag benämns ofta något som sekt när man vill definiera något som främmande eller avvikande och

som man bör se misstänksamt på. Ordet totalitär betyder, när man talar om en totalitär regim, att det är en regim som eftersträvar att styra och kontrollera alla områden av samhället och alla aspekter av individernas liv. Det finns alltså inte någon fast terminologi för att kategorisera denna typ av rörelser. I stället för dessa begrepp har det vuxit fram en viss konsensus kring ett annat begrepp, nya religiösa rörelser, men inte heller det är riktigt bra eftersom de andliga idéer man många gånger samlas kring ofta är urgamla. Det förekommer också att man ibland legitimerar sina föreställningar med hänvisning till modern vetenskap som exempelvis ekosofi.

Frågan som motionären tar upp har varit politiskt behandlad under 1990-talet. Med anledning av en motion till riksdagen från Barbro Westerholm tillsattes en utredning med Margó Ingvardsson som ordförande, *Nya religiösa rörelser – en bakgrundsteckning* SOU1998:113. En av utredningens huvuduppgifter var att undersöka behov av särskilda krisstödsinsatser för personer som lämnat nyandliga rörelser. För att ta reda på omfattningen av hur många människor som kan behöva någon form av stöd i samband med att man lämnar en rörelse undersökte utredningen förekomsten av hjälpsökande inom några landsting och kommuner samt ett antal organisationer och föreningar. De uppgifter man fick fram från ett antal frivilligorganisationer (Föreningen Rädda Individen (FRI), Stödorganisationen Rådgivning om Sekter (ROS), SESAM (från 2002 en underorganisation hos FRI), som arbetar med att stödja avhoppare) var att de årligen tog emot cirka 3 000 telefonsamtal och cirka 600 brev. Dessa frivilligorganisationer stödjer även anhöriga. Vårdgivarna och andra organisationer uppgav att de hänvisade människor till dessa speciella frivilligorganisationer. Utredningen påpekar att det kan finnas stora mörkertal då alla som söker hjälp i krisstillstånd inte anger att det finns ett samband mellan detta och ett medlemskap i en nyandlig rörelse. Många söker inte alls hjälp eftersom man kan reda ut situationen på egen hand eller för att man av skilda anledningar känner ett motstånd mot att vidgå sitt tidigare medlemskap.

Utredningen kom fram till att det knappast fanns anledning att skapa särskilda regionala resurser. Utredningen föreslår däremot att det ska inrättas ett nationellt Kunskapscentrum för Livsåskådnings- och Trosfrågor. På det skulle kunskap samlas och från det skulle information spridas och ett kontaktnät skapas som skulle ge effekter så att enskilda människor skulle kunna få den hjälp de söker inom sitt eget län. Centrumet skulle även kunna anordna utbildningar. Efter en sammantagen bedömning av betänkandet samt remissutfallet fann regeringen att ett behov av kunskap om nyandliga rörelser finns hos myndigheter och institutioner men att arbete med forskning och kompetenshöjning inom det aktuella området kan ske inom ramen för existerande verksamheter. Något behov av att inrätta ett särskilt kunskapscentrum ansåg man därför inte förelåg.

Hur det religiösa Sverige ser ut har även kartlagts av Svenska kyrkan. Ett sådant exempel är den av dåvarande forskningsavdelningen utgivna boken *Det religiösa Sverige: Gudstjänst- och andaktsliv under ett veckoslut*, redaktör Margareta Skog. Individualismen ökar i Sverige och människor ansluter sig i allt lägre omfattning till organisationer. Någon ökning av antalet som söker sig till nyandliga rörelser kan man därför inte se i Sverige med undantag för Jehovas Vittne. Deras framgång tros främst bero på två faktorer, den ena att de socialiserar in medlemmarnas barn in i rörelsen redan före tonåren och den andra att de missionerar aktivt, inte minst bland invandrare.

Kyrkan tar varje dag ställning mot olika former av förtryck; i förkunnelse, själavård, undervisning och diakoni. Problem uppstår dock ofta då man ska

definiera vad religionsförtryck är – särskilt när den som beskrivs som förtryckt själv inte delar den beskrivningen.

KI 2010:13

Utskottets överväganden

Beredskap mot sekter

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:79.

Utskottet konstaterar att nya religiösa rörelser fortlöpande är föremål för samhällets bevakning, forskning och undersökning. Utskottet kan vidare konstatera att staten genom utredningen *Nya religiösa rörelser – en bakgrundsteckning* redan utrett vilka behov av krisstöd det finns till personer som lämnat en nyreligiös rörelse. Utskottet anser därför inte att det ligger inom Svenska kyrkans primära ansvarsområde att arbeta med de uppdrag motionären föreslår. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 30 september 2010

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Schött, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Kekke Paulsson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Marie Nielsén, Christer Björk, Karin Söder, Kerstin Bodell, Kerstin Rossipal, Anna Ekström, Stig Domargård, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Carl Axel Aurelius har deltagit i utskottets överläggningar.